

Ольга Гордійчук,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри журналістики та філософських студій

Державний університет «Житомирська політехніка»

Вікторія Шульська,

здобувач вищої освіти

Державний університет «Житомирська політехніка»

ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ

Політичні комунікації є процесом передавання політичної інформації, яка циркулює між частинами політичної системи, між політичною та суспільною підсистемами, а також процес обміну інформацією між політичними структурами, суспільними групами та індивідами. Така комунікація має багаторівневу природу й охоплює як вертикальні, так і горизонтальні комунікативні зв'язки. Політична комунікація виступає механізмом взаємодії між інститутами влади й суспільством. Вона забезпечує поширення політичних меседжів, законодавчих ініціатив, стратегій державного управління, а також слугує інструментом зворотного зв'язку – реакції суспільства на політичні дії та рішення. Таким чином, політична комунікація не є одностороннім процесом, а передбачає активну участь як влади, так і громадянського суспільства [4; 5; 6].

У сучасному світі політичні комунікації набувають ключового значення для функціонування політичної системи, оскільки забезпечують зв'язок між владою та суспільством. Через них формуються, передаються і обговорюються політичні ідеї, рішення, програми, дії, що дозволяє громадянам отримувати інформацію про

діяльність органів влади та реагувати на неї (схвалювати, заперечувати), формувати свої політичні погляди, брати участь у суспільно-політичному житті.

Для політичних еліт комунікація є засобом легітимації влади, мобілізації підтримки, пояснення політичного курсу, а також реагування на суспільні запити. У свою чергу, суспільство через механізми зворотного зв'язку (вибори, громадську думку, медіа) впливає на прийняття рішень. Політична комунікація також сприяє стабільності системи, знижуючи ризик конфліктів, коли вона є ефективною, відкритою, доступною. Від її якості залежить довіра громадян до політичних інститутів, загальна ефективність політичної системи.

Політична комунікація виникла ще в часи Античності як публічне спілкування лідерів з народом через риторику, символи влади, маніфести. Вона супроводжувала становлення державності, розвиток парламентських інституцій, політичних партій та виборчого процесу. Вивчення історичного аспекту політичної комунікації дає змогу осмислити, як змінювались форми впливу на громадську думку – від трибун стародавнього Риму до газет XIX ст., радіопромов XX ст. та цифрових технологій XXI ст. Історична перспектива також дозволяє порівняти інструменти політичної мобілізації: від друкованих маніфестів Французької революції до теледебатів Джона Кеннеді та Річарда Ніксона (1960), що заклали нову еру мас-медіа у політичному процесі.

У XXI ст. політичні комунікації зазнали радикальних змін під впливом процесів глобалізації. Змінився й підхід до спілкування між владою, громадськістю та ЗМІ: комунікація стала неперервною, інтерактивною, персоніфікованою. Політики спілкуються з виборцями напяму через Twitter, Telegram, Instagram,

використовуючи мову емоцій, мемів, візуальних наративів. За даними дослідження Pew Research Center (2023), понад 64% виборців у США отримують політичну інформацію з соціальних мереж. У країнах ЄС майже 70% громадян молодшого покоління оцінюють соціальні медіа як головне джерело інформації про політику. Цифрова комунікація відкрила нові можливості для участі громадян – петиції, онлайн-форуми, краудсорсинг і електронне голосування. Однак вона також породила низку викликів: дезінформація, маніпуляція, кібервплив, що вимагає нових підходів до забезпечення інформаційної безпеки та цифрової грамотності [6].

При вибудові політичних комунікацій важливо враховувати національні особливості, політичні традиції, риси ментальності. Так на сучасному етапі в Україні доцільно зважати на низку історично сформованих аспектів (особливостей): слабкість раціонального компоненту та високий рівень емоційності значної частини українського суспільства; глибокий патріотизм та бажання зберегти національну ідентичність, власну державність; комплекс меншовартості, патерналістичні настрої, досить високий рівень толерування корупції та зловживань владою (переважно у старших поколінь, пов'язаних з перебуванням у складі СРСР); низький рівень довіри до політичних інститутів, політиків; високу чутливість до соціальних проблем, таких як бідність, нерівність, зловживання владою, порушення справедливості тощо; місцеві традиції та регіональні відмінності; популярність харизматичних лідерів й зловживання популістичними гаслами й обіцянками [3, с. 101].

Зростає значення політичних комунікацій під час війни, зокрема в контексті війни РФ проти України, що поєднує інформаційну війну та військові дії [1; 2]. У таких умовах політичні

комунікації відіграють ключову роль у інформуванні та підтримці населення, зміцненні національної єдності, мобілізації громадян, а також мають надзвичайне значення для залучення підтримки світової спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Hordiichuk, O., Halapsis, A., & Kozlovets, M. 2023. How the information warfare turns into full-scale military aggression: the experience of Ukraine. *Przegląd Strategiczny*, (16), 345–362. <https://doi.org/10.14746/ps.2023.1.25>
2. Mishalova O., Hordiichuk O., Sokolovskyi O. Russia's War in Ukraine as a "War for Identity" and Appropriation of Cultural Tradition. *ETHICS IN PROGRESS*. 2024. Vol. 15(1). P. 73–94. URL: <https://doi.org/10.14746/eip.2024.1.4>
3. Гордійчук О. 2025. Вплив ментальності та політичних традицій українців на зміст та ефективність політичної комунікації. *Політичне життя*. (Квіт 2025), 94-103. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.1.6>
4. Дяченко О. Основні моделі політичної комунікації та їх прояви в сучасну епоху. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2022. №7. С. 23-27. DOI: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2022.7.4>
5. Остапенко М. Політична комунікація: теоретичні аспекти дослідження. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 135–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2012_3_17
6. Руднева А. О. Політичні комунікації: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Політологія» освітньо-професійних програм «Політологія» та «Міжнародна політика та політика національної безпеки». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 153 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/17176>